

В преданията е съхранена информация за съкровищни топоси на византийски и римски владетели. Това са най-вече крепостите (калетата), римско гробище и понякога пещера.

И тук прозира универсализмът на царската идеология. Във връзка с нея е наличното „знание“ за помещаващите се в пещери *монетарници* – в тях са сечени монети на римски императори. Тази “мащабност на производството” на съкровище е знак за тенденция към излизане извън конкретиката. Или, казано иначе – с отдалечаване във времето знанието за съкровище губи конкретните си измерения и в количество, и по посока на неговите собственици. Абстрактността е основен белег за тях. Запазва се само представата за етническа принадлежност. Не би било логично да се очаква и друго, тъй като фолклорната история на българите, заели територията доста по-късно, е обвързана с конкретиката на техния етнос. Усвояването и осмислянето на пространството с неговите реалии е в съответствие със собствените представи за света и отношението към него е подчинено изцяло на тях.

В това се състои и обяснението за усвояването на природните дадености и превръщането им в активни в пространствената организация съкровищни топоси на българското съкровище, съществуващо във вариантите му на хайдушко, манастирско и царско. Изграждането на този съкровищен ред се обединява и гради семантично по посока на царството и неговата легитимност. И хайдушкото, и манастирското съкровище мотивират на различни времеви и семантични нива функцията на царското съкровище като изключително важна и етнически потребна царска инсигния.

ЛЕГЕНДИТЕ

Дотук основа за разглеждането на названията на местности – като носители на местно знание и като мотивация на тези названия – бяха предимно преданията. Но част от топонимите имат своето обяснение в легендите. С няколко примера ще се опитам да илюстрирам това явление.

В Сливенската планина има топоними, чиято проекция в местното знание е изцяло легендарна. Основно става дума за природни образувания.

Еньова буля. Скални образувания, които фолклорното мислене е оприличило на вкаменени човешки фигури в ситуация на сватба – каменна сватба. В основата на легендата е разпространеният мотив за облог между слънцето и булката на годеника Еньо, или във вариант между годеника Еньо и Слънцето, защото Слънцето искало годеницата му за булка. Сватбата минавала по пътя през Джендем дере от Жеравна към Сливен. Облогът бил, ако до изгрев слънце булката (Еньо) изкачи планината. косата ѝ да стане златна, а ако не успее, Слънцето ще вкамени булката и сватбата. Така и става според фолклорното мислене.⁵⁹